

قلد نشینان معرفت

مروری بر زندگی نامد و سیره‌ی اخلاقی عالمان ربّانی

(دفتر اول)

مرحوم حجت الاسلام و المصلحین متعنی صالحی

انتشارات خُلُق

وابسته به مؤسسه فرهنگی دارالهدی

پاییز ۱۳۹۶

- سرشناسه : صالسی، موسی، ۱۳۵۱ - ۱۳۹۲.
- عنوان و نام پدیدآور : قلّه نشان معرفت؛ روّی بر زندگی نامه و سیره‌ی اخلاقی عالمان ربّانی (دکتر آوازه مرتضی صالحی)
- مشخصات نشر : قم: انتشارات خلق و استقامت، مؤسسه فرهنگی دارالهدی، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری : ۲۸۰ ص.: مصور.
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۱۶-۰۸-۱
- وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
- یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۵۹.
- عنوان دیگر : مروّی بر زندگی نامه و سیره‌ی اخلاقی عالمان ربّانی.
- موضوع : مجتهدان و علما - - سرگذشتنامه
- موضوع : 'Ulama -- Biography
- شناسه افزوده : مؤسسه فرهنگی دارالهدی
- رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۶ ذ ۲۳ ص/ ۲/ BP۵۵
- رده‌بندی دیوبی : ۲۹۷/۹۹۶
- شماره کتاب‌شناسی ملی : ۴۸۰۷۰۷۵

قله نشینان معرفت
مروزی بر زندگی نامه و سیره‌ی اخلاقی عالمان ربّانی
(دفتر اول)

نویسنده: مرحوم مرتضی صالحی

ناشر: انتشارات خُلُق

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۱۶-۰۸-۱

صفحه آرا: ابراهیم همایی

تاریخ چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۶

تعداد کپی: ۱۲۰۰ نسخه

همه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است

آدرس: قم، خیابان شریعتی (صفائیه)، پلاک ۷۰۰

تلفن: ۰۹۲۲۵۳۸۷۲

۰۱۵-۳۷۸۴۰۷۰۴

انتشارات خُلُق

وابسته به مؤسسه فرهنگی دارالهدی

پاییز ۱۳۹۶

فهرست مطالب

۱۷	پیش‌گفتار.....
۲۱	عروج صالحانه (یاد بود مؤلف فایده‌ی کتاب).....
	عالم ربّانی، آیت الله سید علی شریعتی رحمته الله علیه
۲۵	مقدمه.....
۲۶	طلوع خورشید عرفان.....
۲۸	تحصیلات.....
۲۸	بازگشت به وطن.....
۲۹	واقعه‌ی معنوی.....
۳۰	یکی از پرورش‌یافتگان.....
۳۲	ویژگی‌های سلوکی مکتب عرفانی نجف.....
۳۴	وصال معشوق.....

عالم ربّانی، آیت الله ملا حسینقلی همدانی رحمة الله عليه

۳۵	مقدمه
۳۸	توفیق بزرگ
۳۹	نفس قدسی
۴۰	جرعه‌ای از چشمه‌ی زلال
۴۱	وصال معشوق

عالم ربّانی، آیت الله سید مرتضی کشمیری رحمة الله عليه

۴۳	مقدمه
۴۴	ولادت
۴۴	هجرت
۴۵	تحصیل و اساتید
۴۸	تربیت شاگردان
۴۸	تألیفات
۴۸	عشق به حضرت بقیة الله عجل الله تعالی فرجه الشریف
۴۹	کرامات
۵۰	وصال معشوق

عالم ربّانی، آیت الله شیخ محمد تقی اصفهانی رحمة الله عليه

۵۱	تحصیلات
۵۲	اساتید
۵۳	شاگردان

تألیفات	۵۳
وصال معشوق	۵۳

عالم ربّانی، آیت الله سید احمد کربلایی رحمة الله علیه

مقدمه	۵۷
مکتب تربیتی - عرفانی سید احمد کربلایی رحمة الله علیه	۶۲
تألیفات	۶۳
وصال معشوق	۶۳

عالم ربّانی، آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی رحمة الله علیه

مقدمه	۶۵
توفیق حضور	۶۶
هجرت نورانی	۶۷
تألیفات	۶۸
وصال معشوق	۶۹

عالم ربّانی، آیت الله شیخ محمد بهاری همدانی رحمة الله علیه

مقدمه	۷۱
ولادت	۷۲
آغاز تحصیلات	۷۲
عزیمت به بروجرد	۷۳

- ۷۴..... هجرت به نجف اشرف
- ۷۵..... عظمت و مقام عرفانی و علمی
- ۷۶..... اخلاق و کرامات شیخ محمد بهاری رحمۃ اللہ علیہ
- ۷۸..... شاگردان
- ۷۸..... تألیفات
- ۷۹..... ویژگی های اخلاقی و عرفانی
- ۷۹..... حُسن خُلق
- ۸۰..... شهر گریزی
- ۸۱..... پادشاهی و بیعت
- ۸۳..... پرهیز از گناه شرط در سلوک
- ۸۵..... توجه به نقش تر درستی تعادل مزاج در اخلاق
- ۸۶..... توجه به تلاش و عمل
- ۸۷..... رعایت اعتدال
- ۸۸..... مبارزه با مدعیان دروغین سیرو سلوک
- ۸۸..... عدم مرید پروری
- ۹۰..... خوف و رجا، عامل موفقیت
- ۹۱..... وصال معشوق
- ۹۲..... پذیرایی معنوی از زائرین

عالم ربّانی، آیت الله سید محمد سعید حبّوبی رحمۃ اللہ علیہ

- ۹۵..... مقدّمه

۹۷	تلاش در مسیر اخلاق و عرفان
۹۸	ویژگی های انسانی و سجایای اخلاقی
۹۸	الف. علاقه و محبت به صاحبان کمال
۹۹	ب. روح تواضع و فروتنی
۱۰۰	ج. مورد لطف و احترام اساتید
۱۰۱	د. دروادی شعرو ادب
۱۰۲	هـ. حمای و جهاد
۱۰۴	وصال معشوق
عالم ربّانی، آیت الله سید عبدالحسین لاری نجفی رحمة الله علیه	
۱۰۵	مقدمه
۱۰۶	طلوعی در نور
۱۰۷	اساتید
۱۰۸	شخصیت علمی
۱۰۹	شاگردان
۱۱۰	شخصیت عرفانی
۱۱۱	سجایای اخلاقی و رفتاری
۱۱۲	ارادت ویژه ی اهل بیت علیهم السلام
۱۱۲	تقیّد به شب زنده داری
۱۱۲	ساده زیستی و زهد
۱۱۳	خدمت گزاری

۱۱۴	نفوذ کلام
۱۱۵	تربیت طلاب
۱۱۵	شجاعت و توجه به امور اجتماعی
۱۱۶	تألیفات
۱۱۷	الف. کلام و معارف ولایی
۱۱۷	ب. فقه و اصول
۱۱۷	ج. اخلاق فردی و اجتماعی
۱۱۸	راه اصلاح نفس
۱۲۱	شخصیت سیاسی
۱۲۲	راه پیروزی سیاسی
۱۲۳	اعتقاد به اصل ولایت
۱۲۴	نماز جمعه؛ رکن حکومت
۱۲۵	شخصیت جهادی
۱۲۵	هجرت نورانی
۱۲۷	برنامه‌ریزی برای جهاد
۱۳۱	وصال معشوق

عالم ربّانی، آیت الله محمد باقر بهاری همدانی رحمة الله علیه

۱۳۳	مقدمه
۱۳۵	سیرو سلوک و خودسازی
۱۳۶	تدریس و تألیف

ویژگی های اخلاقی - عرفانی آیت الله بهاری همدانی رحمه الله	۱۳۶
۱. تخلّق به اخلاق الهی	۱۳۷
۲. هجرت و ادای رسالت	۱۳۸
۳. امر به معروف و نهی از منکر	۱۳۸
۴. اجرای حدود الهی	۱۳۹
۵. مبارزه ها و تلاش های سیاسی - اجتماعی	۱۴۰
۶. اصلاحات اجتماعی	۱۴۱
۷. عزت طلبی، استکبار ستیزی و غیرت دینی	۱۴۲
۸. اسوهی زهد و ساده دینی	۱۴۴

عالم ربّانی، آیت الله سید جمال الدین اسدآبادی رحمة الله علیه

مقدمه	۱۴۵
تحصیلات	۱۴۶
هجرت به نجف اشرف	۱۴۷
سید در محفل اخلاق و عرفان	۱۴۸
امتیازات سید جمال رحمه الله	۱۵۰
اخلاق عملی	۱۵۱
اساس مبارزه: حاکمیت اسلام، عدل و اخلاق	۱۵۴
تلاش در جهت مقاصد اسلام	۱۵۶
تشکیل محفل وطنی در راستای اتحاد و تهذیب نفوس در مصر	۱۶۰
درس اخلاق در انجمن محفل وطنی	۱۶۲

مهم ترین برنامه	۱۶۴
مقامات علمی و عرفانی	۱۶۴
نمونه هایی از اخلاق پسندیده ی سید جمال رحمه الله	۱۶۵
محبت به زوار اهل بیت علیهم السلام	۱۶۶
وصال معشوق	۱۶۷

عالم ربّانی، آیت الله سید علی آقا قاضی رحمه الله علیه

مقدمه	۱۶۹
پدر	۱۷۰
تحصیلات	۱۷۰
اساتید	۱۷۱
درجه ی اجتهاد	۱۷۴
جامعیت علمی	۱۷۴
شاگردان	۱۷۵
تقید تام به آداب شرع	۱۷۶
در پی محبوب	۱۷۷
فتح باب	۱۷۹
وصال معشوق	۱۸۱
تاثیر نجوم در رحلت مرحوم قاضی	۱۸۴

عالم ربّانی، آیت الله شیخ محمد تقی بافقی رحمه الله علیه

مقدمه	۱۸۵
-------	-----

۱۸۶	ولادت
۱۸۶	هجرت نورانی
۱۸۷	هجرت از یزد به نجف
۱۸۷	استادان
۱۸۷	در محضر اخلاق و عرفان
۱۸۸	هجرت به قم و بنای حوزه علمی
۱۹۱	سیره عملی
۱۹۱	جدیت در تحصیل علم
۱۹۳	جدیت در رسالت و تحصیل
۱۹۳	سبقت در خیرات و نفل کردن معائر
۱۹۴	انتقال سنت بیتوته از نجف به قم
۱۹۵	محبت وافر به حضرت بقیة الله عجل الله تعالی فرجه الشریف
۱۹۵	عرفان جهادی
۱۹۷	اخلاق خوش در امر به معروف و ناهی از منکر
۱۹۸	مقابله‌ی دولت با ایشان در امر به معروف
۲۰۰	آتش نهی از منکر بر جرثومه‌ی طاغوت
۲۰۲	صبر در عبادت و توسل
۲۰۳	زهد و دوری از محرمات
۲۰۴	محبت کامل و توسل تام
۲۰۶	توسل همیشگی به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف
۲۰۶	عظمت علمی

۲۰۷.....	محبت به سادات و تواضع
۲۰۷.....	پرهیزکاری و خداترسی
۲۰۸.....	وصال معشوق

عالم ربّانی، آیت الله سید عبدالاعلی سبزواری رحمة الله علیه

۲۱۱.....	مقدمه
۲۱۱.....	ولادت
۲۱۲.....	تحصیلات
۲۱۳.....	سجود به نعل اشرف
۲۱۴.....	فعالیت های علمی
۲۱۴.....	تدریس
۲۱۴.....	شاگردان
۲۱۵.....	تألیفات
۲۱۶.....	در حدیث دیگران
۲۱۸.....	سیره ی عملی
۲۲۱.....	زمینه های بالندگی
۲۲۲.....	جامعیت
۲۲۴.....	بینش و منش سیاسی
۲۲۵.....	شهادت مظلومانه
۲۲۶.....	ذکر
۲۲۷.....	منازل سلوک
۲۲۹.....	عرفان

عالم ربّانی، آیت الله سید زین العابدین طباطبائی ابرقویی رحمة الله علیه

۲۳۱	مقدمه
۲۳۲	طلوع زندگی
۲۳۳	اساتید
۲۳۴	هم‌درسان و رفقای سیر و سلوکی
۲۳۴	شاگردان
۲۳۵	تألیفات
۲۳۶	ویژگی‌های شخصیت
۲۳۹	خلوت‌گزینی
۲۴۰	شهرت‌گریزی
۲۴۱	عزت نفس
۲۴۲	نتیجه‌ی مناعت طبع
۲۴۲	توجه ویژه به اخلاق خانواده
۲۴۴	برنامه‌ی روزانه
۲۴۵	دقت‌های اخلاقی در امور عرفی
۲۴۶	مشی سیاسی
۲۴۷	توجه به طب
۲۴۸	تفریحات
۲۴۸	ادبیات و شعر
۲۴۹	دستورالعمل‌ها
۲۵۰	توصیه به صبر

۲۵۱.....	وقت‌های استجابت
۲۵۲.....	آمادگی برای سفر آخرت
۲۵۴.....	وصال معشوق

۲۵۹.....	◀ فهرست منابع
۲۶۷.....	◀ نمایه‌ی آیات قرآن کریم
۲۶۹.....	◀ نمایه‌ی روایات
۲۷۱.....	◀ نمایه‌ی اعلام

پیش‌گفتار

از آن روز که حسد، نخستین گناه بنی آدم را رقم زد و زمین به خون هابیل آغشته شد تا امروز که تاریک‌انگشا، سراسر زمین را آلوده کرده است، هیچ معجونی مانند معجون اخلاق و معرفت، راه‌گشا و منجی انسان‌ها نبوده و نخواهد بود.

در این زمانه که ابرهای تیره‌ی برخاسته از بی‌اخلاقی‌ها و گناهان، چهره‌ی آفتاب امامت را پوشانده و زمین و اهلش را در ظلمت جهل و غفلت فرو برده، ضرورت حرکتی دینی - فرهنگی در راستای ترویج اخلاق و معنویت در جامعه، از هر زمان دیگر محسوس‌تر است؛ و این وظیفه، بیش از هر کس متوجه فرهیختگان حوزوی است، تا جوانان را از سیلاب انحرافات اخلاقی و معنوی حفظ کنند.

براین اساس، جمعی از فضایی حوزه با هدف ارائه‌ی پژوهش‌ها و

راهکارهای اخلاقی به صورت عالمانه و مُتقن و با محوریت قرآن و عترت، سالیانی است تحت نظارت عالم فرزانه، حضرت آیت الله ناصری رحمته الله علیه و با مدیریت فرزند بزرگوارشان، حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ جعفر ناصری رحمته الله علیه در دوشهر قم و اصفهان فعالیت های گوناگون خود را آغاز کرده اند. همت این جمع، با پشتوانه ی لطف و کرامت حضرت بقیة الله عجل الله تعالی فرجه الشریف و دعای اهل ایمان، به فضل خدا به ثمر نشسته و منشأ خدمات و برکات متعددی شده است. فعالیت های این مجموعه، با هدف اصلی «احیا و ارائه ی فرهنگ اسلامی به زبان امرزین با تکیه بر مسائل اخلاقی» در زمینه های گوناگون آموزشی، پژوهشی و فرهنگی در حال انجام است.

* * * * *

مکتوب پیش رو با عنوان *آئین معرفت*، اولین دفتر از مجموعه زندگی نامه ی علمای ربّانی است، که طی سالیان متمادی در نشریه ی اخلاقی *خُلُق* نگارش یافته است. مجموعه نوشته های این کتاب، به قلم مرحوم حجت الاسلام والمسلمین ربّی صالحی است که نشریه ی *خُلُق* سال ها از همکاری صمیمانه و از روش های مفید او بهره مند بود.

عالمان معرفی شده در این مجموعه، همگی یا از مکتب نجف هستند یا در سیره و عملکرد، به این مکتب، بسیار نزدیک بوده اند. قوّت و استحکام مکتب اخلاقی نجف به گونه ای است که در میان همه ی جویندگان و پویندگان راه معنویت، از درخشندگی ویژه ای

برخوردار است. وجود الگوهای قابل ارائه به نسل امروز و شیفتگان و دلدادگان معنویت، نشان از سلامت سالکان این مسلک است؛ از این رو معرفی عالمان کم نظیر این مکتب اخلاقی، خدمتی شایسته و بایسته به فرهنگی اخلاقی جامعه است.

دفتر اول قله نشینان معرفت، شامل سیره ی اخلاقی عرفانی پانزده نفر از علمای ربّانی است و امیدواریم دفتر دوم قله نشینان معرفت نیز به زودی آماده شده، در اختیار خوانندگان گرامی قرار گیرد.

خداوند، نموده ی فقید این مجموعه، مرحوم حجت الاسلام مرتضی صالحی با تریق اراج رحمت و مغفرت خود گرداند؛ همچنین همه ی کسانی را که در تأوین و نشر این اثر سهمی داشته اند از جمله جناب حجت الاسلام والمسلمین روح الله سلطانی که زحمت تنظیم نهایی زندگی نامه ها را متحمل شدند و نیز همکاران پژوهشگر و بنیاد علمی فرهنگی هاد، مشمول عنایت و لطف ویژه ی خود فرماید، و دعای حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را شامل عالمان گرداند؛ آمین یا رب العالمین.

قم مقدّس

مؤسسه ی فرهنگی دارالهدی